

በቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግስት ክልል ምክር ቤት

**የልሳነ ሕግ ጋዜጣ
LISSANE HIG GAZETA**

Of the Council of the Benishangul Gumuz Regional State

14ኛ ዓመት ቁጥር-74
አሰላ መስከረም 2000

በቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግስት
በክልል ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ
Issued Under the Auspice of the Council of
Benishangul Gumuz Regional State

14th Year No.74
Assosa..Sebtember,2008

ማውጫ

አዋጅ ቁጥር 74/2000
የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ሕገ መንግሥት
ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ

CONTENTS

PROCLAMATION NO.74/2008
BENISHANGUL GUMUZ COUNCIL OF
CONSTITUTIONAL INQUIRY
PROCLAMATION

አዋጅ ቁጥር 74/2000

**የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ሕገ መንግሥት
ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ**

የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በክልሉ የህጎች ሁሉ የበላይ የሆነውን የክልሉን ህገ መንግሥት ለመተርጎም ሥልጣን ለተሰጠው የህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን ለማጣራት በክልሉ ህገ መንግሥት አንቀጽ 72(1) መሠረት የተቋቋመ በመሆኑ፤

በክልሉ ህገ መንግሥት ጉዳዮች ላይ የሚሰጠው የትርጉም አሰራር ይበልጥ እንዲጎለብት፤ ብቃትና ጥራት ያለው የሙያ አገልግሎት በህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን ለመስጠት የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤን ማደራጀትና ማጠናከር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

እንዲሁም የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አባላትን የሥራ ዘመን፣ መብትና ግዴታቸውን መወሰን አስፈላጊ በመሆኑ፤

በተሻሻለው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ህገ መንግሥት አንቀጽ 49(3)(1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

PROCLAMATION NO.74/2008

**BENISHANGUL GUMUZ COUNCIL OF
CONSTITUTIONAL
INQUIRY PROCLAMATION**

WHEREAS, the Council of Constitutional Inquiry has been established by the Regional Constitution to give professional support to the Constitutional Interpretation Commission which has been given the power to interpret the Regional Constitution; WHEREAS, it has been deemed necessary to organize

and strengthen the Council of Constitutional Inquiry so as to further consolidate the task of interpreting the constitution and to render professional services of due efficiency and effectiveness to the Constitutional Interpretation Commission;

WHEREAS, it has been deemed necessary to specify the term of office and define the rights and responsibilities of members of the Council of Constitutional Inquiry;

NOW, THEREFORE, in accordance with Article 49(3)(1) of the Revised Constitution of the Region, it is hereby proclaimed as follows:

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

PART ONE

General

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ ቁጥር 74/2000» ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. «ህገ መንግሥት» ማለት በክልሉ አዋጅ ቁጥር 31/1995 ዓ.ም. ተሻሽሎ የወጣው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ህገ መንግሥት ነው።
2. «የህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሲዮን» ወይም «ኮሚሽን» ማለት በክልሉ ህገ መንግሥት አንቀጽ 71(1) መሠረት የተቋቋመ በክልሉ ውስጥ የህገ መንግሥታዊ ክርክር ጉዳይ ወይም የትርጉም ጥያቄ ሲነሳ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ከአያንዳንዱ የክልል ባለቤት ብሄረሰቦች አራት ሰው በጠቅላላ ሃያ አባላት የሚገኙበትና በውክልና የሚሠየም የህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሲዮን ነው።
3. «ክልል» ማለት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ነው።
4. «አጣሪ ጉባኤ» ማለት በክልሉ ህገ መንግሥት አንቀጽ 72 መሠረት የተቋቋመ የክልሉ ህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ነው።
5. «ህግ» ማለት በክልሉ መንግሥት አካላት የሚወጡ አዋጆች፣ ደንቦች እና መመሪያዎችን ያካተተ ነው።
6. «የመንግሥት አካል» ማለት እንደአስፈላጊነቱ በክልሉ ህግ አውጭ፣ ህግ አስፈጻሚና የዳኝነት ወይም በህግ የዳኝነት ሥልጣን የተሰጠው ሌላ አካል ነው።
7. «ፍርድ ቤት» ማለት በማናቸው ደረጃ

1. Short Title

This Proclamation may be cited as the “ The Benishangul Gumuz Region Council of Constitutional Inquiry Proclamation No.7412008.”

2. Definitions

In this Proclamation, unless the context otherwise requires:

- 1 "Constitution" shall mean the Constitution of Benishangul Gumuz Region revised by the Regional Proclamation No.31/2004;
- 2 "Constitutional Interpretation Commission" "Commission" shall mean the Constitutional Interpretation Commission established in accordance with Article 71(1) of the Constitution, and composed of four representatives drawn from each indigenous nationality and whose total number of members is twenty, which hears and decides o matters of Constitutional issues or questions of interpretation;
- 3 "Region" shall mean the Benishangul Gumuz Regional State.
- 4 "Council of Inquiry' shall mean the Council of Constitutional Inquiry of the Regional Government established in accordance with Article 72 of the Regional Constitution;
- 5 "Law" shall mean the Proclamations and Regulations issued by the Regional Government;
- 6 "State Organ" shall mean the Regional legislative bodies, Executives' Judiciary or a body given a judicial power;

የሚኝ የክልሉ ፍርድ ቤት ነው።

3. የአጣሪ ጉባኤው አደረጃጀት

አጣሪ ጉባኤው፣ የጉባኤው ሰብሳቢ፣ ምክትል ሰብሳቢ፣ አባላትና ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች ሊኖሩት ይችላል።

4. የአጣሪ ጉባኤው አባላት

በህገ መንግስቱ አንቀጽ 72(2) መሰረት አጣሪ ጉባኤው የሚከተሉት አሥራ አንድ አባላት አለው።

1. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ንግድ/የትምህርት ሰብሳቢ፣
2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ንግድ/የትምህርት ሰብሳቢ፣
3. በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት የሚሾሙ በሙያ ብቃታቸውም ሆነ በሥነ ምግባራቸው የተመሠከረላቸው ስድስት የህግ ባለሙያዎች ---- አባል
4. በአፈ ጉባኤው አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየሙ ሶስት ተወካዮች -----አባል።

5. የአጣሪ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

በህገ መንግስቱ አንቀጽ 73(1-3) መሰረት አጣሪ ጉባኤው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. ህገ መንግሥቱን መሰረት አድርጎ ከክልሉ የሚመነጨ ህገ መንግስታዊ ጉዳዮችን ለማጣራት ስልጣን ይኖረዋል። በሚያደርገው ማጣራት መሰረትም የክልሉን ህገ መንግስት መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በጉዳዩ ላይ የራሱን የወሳኔ ሀሳብ አዘጋጅቶ ለኮሚሽኑ ያቀርባል።
2. በክልሉ መንግስት አካላት የሚወጡ ህጎች ከህገ መንግሥቱ ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ በማናቸውም ሁኔታ ሲነሣ እና ጉዳዩ በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለ ጉዳዮች አማካኝነት ሲቀርብለት ከመረመረና ካጣራ በኋላ ለመጨረሻ ውሳኔ ለኮሚሽኑ ያቀርባል።
3. በፍርድ ቤቶች የህገ መንግሥት ትርጉም

7 "Court" shall mean the Regional Courts at any level.

3. Organization of the Council of Inquiry

The Council of Inquiry shall have a Chairperson, deputy Chairperson, members, head of the Secretariat, and employees necessary to execute its duties and responsibilities.

4. Members of the Council of Inquiry

In accordance with Article 72 of the Constitution, the Council of Inquiry shall have the following eleven members:

- 1 The President of the Regional Supreme Court... Chairperson,
- 2 The vice-President of the Regional supreme court ...deputy Chairperson,
- 3 Six legal experts appointed by the Chief Administrator of the Region on recommendation by the Regional Council, who shall have proven professional competence and high moral standing members,
- 4 Three representatives elected from among members of Regional Council upon the recommendation of the Speaker...members.

5. Powers and Duties of the Council of Inquiry

Pursuant to Article 73(1-3) of the Constitution, the Council of Inquiry shall have the following powers and duties:

1. It shall have powers to investigate Constitutional disputes according to the Constitution. Investigate constitutional disputes and should the council, upon consideration of the matter, find it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations thereon to the Commission;
2. Where any Regional law is contested as being unconstitutional and such a dispute is submitted to it by any court or interested party, the council shall consider the matter and submit it to the Commission for a final decision.
3. When issues of constitutional interpretation

ጥያቄ ሲነሣ ጉባኤው፡-

- ሀ) ህገ መንግሥቱን መተርጉም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ይመልሳል፤
- ለ) የትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠውን ህገ መንግሥታዊ ትርጉም አሰናድቶ ለኮሚሲዮኑ ለመጨረሻ ውሳኔ ያቀርባል።

6. የአጣሪ ጉባኤው አባላት የሥራ ዘመን

- 1. ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየሙ አባላት የሥራ ዘመን የክልል ምክር ቤት የሥራ ዘመን ነው።
- 2. በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት የሚሾሙ አባላት የሥራ ዘመን ስድስት ዓመት ይሆናል።
- 3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች ቢኖሩም የአጣሪ ጉባኤው አባላት በድጋሜ አባል ሆነው ሊመረጡ ይችላሉ።

7. የአጣሪ ጉባኤው አባላት ከሥራ ስለሚነሡበት ሁኔታ

- 1. ከሰብሳቢውና ከምክትል ሰብሳቢው በስተቀር የአጣሪ ጉባኤ አባል በወክለውና በሾሙው አካል በበቂ ምክንያት ሊነሣ ይችላል።
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚጠሰው ውሳኔ ተግባራዊ የሚሆነው ውሳኔው በኮሚሲዮኑ በድምጽ ብልጫ ተቀባይነት ያገኘ እንደሆነ ብቻ ነው።

8. የአጣሪ ጉባኤው አባላት የሥራ ሁኔታና የአገልግሎት ክፍያ

- 1. የአጣሪ ጉባኤው አባላት በአጣሪነታቸው ለሚያበረክቱት አገልግሎት በኮሚሲዮኑ የሚወሰን አበል ወይም ደመወዝ ይከፈላቸዋል።
- 2. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከአጣሪ ጉባኤው አባላት መካከል በከፊል በጽህፈት ቤት

arise in the courts, the Council shall:

- a. Remand the case to the concerned court if it finds that there is no need for constitutional interpretation;
- b. Submit its recommendations to Commission for a final decision if it believes that there is a need for constitutional interpretation.

6. Term of Office of the Members

- 1. The term of office of the members designated by votes from among members of the Regional Council shall be the terms of office of the Regional Council.
- 2. The term of office of members appointed upon recommendation of the Chief Administrator of the Region shall be six years.
- 3. Notwithstanding the provisions of sub-Articles (1) and (2) of this Article, members of the Council of Inquiry may be re-nominated.

7. Removal of Members

- 1. With the exception of the Chairperson and the Deputy Chairperson, other members of the Council of Inquiry may subject to good causes, be removed by the body that nominated and appointed them.
- 2. The decision given pursuant to sub-article (1) of this Article shall, however, be effected upon approval by the majority vote of the Commission.

8. Working Conditions and Remuneration

- 1. Members of the Council of Inquiry shall be entitled to allowance or salary, as may be determined by the Commission, for the service they render.
- 2. When it is found necessary, some members of

በቋሚነት እንዲሠሩ ይደረጋል።

9. የአጣሪ ጉባኤው ሰብሳቢ ሥልጣንና ተግባር

የአጣሪ ጉባኤው ሰብሳቢ የሚተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የአጣሪ ጉባኤውን ስብሰባ ይጠራል፤ ይመራል፤
2. ለአጣሪ ጉባኤው የሚቀርቡለትን ጉዳዮች በስርዓት አቀናብሮ ለአጣሪ ጉባኤው አባላት እንዲደርሱ ያደርጋል፤
3. ምልዓተ ጉባኤ መኖሩን ያረጋግጣል፤
4. ከአጣሪ ጉባኤው አባላት መካከል ለአጣሪ ጉባኤው በቀረበ ጉዳይ ላይ እንደአስፈላጊነቱ የውሳኔ አስተያየት እንዲያቀርቡ ወይም የውሳኔ ረቂቅ እንዲያዘጋጁ ያደርጋል፤
5. የአጣሪ ጉባኤው ውሳኔዎች ለሚመለከታቸው አካላት እንዲተላለፍ ያደርጋል፤
6. አጣሪ ጉባኤው ከክልሉ ምክር ቤት የጽህፈት ቤት አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ ማግኘቱን ያረጋግጣል፤ ለዚህም በበጀት አመቱ መጀመሪያ ላይ የአጣሪ ጉባኤውን አመታዊ እቅድና የፋይናንስ ፍላጎት ያሳውቃል፤
7. የአጣሪ ጉባኤውን ደንብና ሥርዓት ያከብራል፤ ያስከብራል፤
8. የአጣሪ ጉባኤውን የሥራ ክንውን ሪፖርት በየስድስት ወሩ ለኮሚሲዮኑ ያቀርባል።

10. የአጣሪ ጉባኤው ምክትል ሰብሳቢ ሥልጣንና ተግባር

ምክትል ሰብሳቢው፡-

1. የአጣሪ ጉባኤው ሰብሳቢ በማይኖርበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል፤
2. በሰብሳቢው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።

11. የአጣሪ ጉባኤው አባላት ተግባርና ኃላፊነት ማንኛውም የአጣሪ ጉባኤው አባል፡-

1. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር አጣሪ ጉባኤው በሚጠራው ማንኛውም ስብሰባ ላይ መገኘት ይኖርበታል፤

the Council of Inquiry may be assigned to work at the Secretariat permanently.

9. Powers and Duties of the Chairperson

The Chairperson shall have the following powers and duties:

1. Call and convene meetings of the Council of Inquiry;
2. organize matters presented to the Council of Inquiry and communicate same to the members;
3. Ensure that quorum is attained;
4. Cause the preparation of recommendation or appropriate suggestion be made, by some of the members, on matters presented to the Council of inquiry;
5. Communicate decisions of the Council of Inquiry to the concerned organs;
6. Ensure that the Council of Inquiry gets secretarial services and financial support from the Office of Regional Council;
7. Observe and cause the observance of the regulations and rules of the Council of Inquiry;
8. Submit reports, to the Commission, on the activities of the Council of Inquiry of every six months.

10. Powers and Duties of the Deputy Chairperson

The Deputy Chairperson shall:

1. Undertake the activities of the Chairperson, in the absence of the latter;
2. Carry out such other activities as may be assigned to him by the Chairperson.

11. Powers and Duties of the Members

Any member of the Council of Inquiry shall:

2. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ስብሰባ ላይ የማይገኝ ከሆነ ይህንኑ ለስብሰባው አስቀድሞ ማሳወቅ አለበት፤
3. በአጣሪ ጉባኤው ወይም በኮሚቴ ስብሰባ ላይ በአጀንዳ በሚቀርበው ጉዳይ ተካፋይ በመሆን የጉባኤው ሥራ የተሟላ ውጤት እንዲያገኝ ተገቢውን ጥረት ማድረግ ይኖርበታል፤
4. የአጣሪ ጉባኤውን ደንብና ሥርዓት ማክበር ይኖርበታል፤

12. የአጣሪ ጉባኤው ስብሰባ

1. አጣሪ ጉባኤው በስድስት ወር አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል፤
2. እንደአስፈላጊነቱ ከዚህ ባነሰ ጊዜ ውስጥ አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።

13. ስለአጣሪ ጉባኤው ጽህፈት ቤት

1. የአጣሪ ጉባኤው የጽህፈት ቤት አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ ከክልል ምክር ቤት ጽህፈት ቤት ያገኛል፤
2. የዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ (1) ድንጋጌን አስመልክቶ የክልሉ ምክር ቤት ጽህፈት ቤት በአዋጅ ቁጥር 32/1995 ከተሰጠው ስልጣንና ተግባራት በተጨማሪ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤
 - ሀ. ለአጣሪ ጉባኤው የጽህፈት አገልግሎት ይሰጣል፤
 - ለ. ለአጣሪ ጉባኤውና ለልዩ ልዩ ኮሚቴዎች የመሰብሰቢያ አዳራሾችን ያዘጋጃል፤
 - ሐ. የአጣሪ ጉባኤው ቃለ ጉባኤ፣ ውሳኔ እና ሌሎች ሰነዶች በሚገባ ተመዝግበው እንዲጠበቁ ያደርጋል፤
 - መ. ለአጣሪ ጉባኤ አባላት የምርምርና ጥናት አገልግሎት ይሰጣል፤
 - ሠ. ባለ ጉዳዮች ተገቢውን መስተንግዶ እንድያገኑ ያደርጋል፤

1. attend any meeting of the Council of Inquiry unless prevented by reasons beyond his control;
2. inform the Chairperson, in advance where he has a reason beyond his control, and unable to attend a meeting;
3. take part in and be active participant in meetings of the Council of Inquiry and committees and make his best efforts for the successfulness of the Council;
4. abide by rules and regulations of the Council of Inquiry.

12. Meetings of the Council of Inquiry

1. The Council of Inquiry shall hold regular quarterly meetings.
2. The Council may call extra-ordinary meetings when it deems it necessary.

13. Powers and Duties of the Office

1. The Council of Inquiry gets Secretarial services and financial supports from the Regional Council.
2. In addition to the powers and duties conferred according to sub-article 1 of this Article, the Office of the Regional Council shall have the following powers and duties:
 - a. render secretarial service to the Council of Inquiry;
 - b. arrange halls required for sessions of the Council of Inquiry and meetings of its various committees;
 - c. see to it that the minutes, decisions and other documents of the Council of Inquiry are recorded and kept properly;
 - d. render research services to members of the Council of Inquiry.
 - e. cause services of cordial reception to be

- ረ. አጣሪ ጉባኤው የሚያወጣውን መጽሔትና ጽሁፎች ህትመታቸውንና ስርጭታቸውን ይከታተላል፤
- ሰ. የንብረት ባለቤት ይሆናል፤ ወል ይዋዋላል፤ በስሙ ይከሰሳል ፤ ይከሰሳል፤
- ሸ. ሌሎች ለአጣሪ ጉባኤው ሥራ ስኬታማነት የሚረዱ ተግባራትን ያከናውናል።

extended to visitors to the Council of Inquiry;

- f. follow up publication and circulation of periodicals and newsletters issued by the Council of Inquiry;
- g. own property, enter into contracts, sue and be sued in its own name;
- h. perform such other duties as are conducive to the fulfillment of the activities of the Council of Inquiry.

14. ስለጽህፈት ቤቱ ሀላፊ ስልጣንና ተግባር

የክልሉ ምክር ቤት ጽህፈት ቤት ሀላፊ በአዋጅ ቁጥር 32/1995 ከተሰጠው ስልጣንና ተግባራት በተጨማሪ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 ጽህፈት ቤቱ ለአጣሪ ጉባኤው የሚሰጠውን አገልግሎት ይፈጽማል፤ ያስፈጽማል።

ክፍል ሁለት

ሕገ መንግሥትን ስለመተርጉም

15. መሠረቱ

- 1. አጣሪ ጉባኤው ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል፤
- 2. አጣሪ ጉባኤው ማናቸውም ህግ ወይም የመንግሥት አካል ወይም የባለሥልጣን ውሳኔ ከህገ መንግሥቱ ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ለኮ ሚሲዩኑ ያቀርባል፤
- 3. አጣሪ ጉባኤው በምርመራው ሂደት ህገ መንግሥቱን መተርጉም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር የቀረበለትን ጥያቄ ውድቅ በማድረግ ውሳኔውን ጥያቄ ላቀረበው አካል ያሳውቃል፤

16. ለኮሚሲዮኑ ይግባኝ ስለማቅረብ

- 1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት አጣሪ ጉባኤው በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ባለጉዳይ ቅሬታውን ለኮሚሲዮኑ በይግባኝ ማቅረብ ይችላል።
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርብ ይግባኝ ውሳኔው ለባለጉዳዩ በደረሰ በ60 ቀናት ውስጥ ይቀርባል።

14. Powers and Duties of Head of the Secretariat

In addition to the powers and duties conferred according to Proclamation No. 32/2004, the head of the Office of the Regional Council shall enforce and cause the services that the Office provides in accordance with Article 13 of this Proclamation be enforced.

PART TWO

Interpretation of the Constitution

15. Principle

- 1. The Council of Inquiry shall have the power to investigate constitutional issues.
- 2. Where any law or decision given by any government organ or official which is alleged to be contradictory to the constitution is submitted to it, the Council shall investigate the matter and submit its recommendations thereon to the Commission for a final decision.
- 3. If the Council, after investigating the case submitted to it, finds that there is no need for constitutional interpretation, it may reject the case and inform of its decision thereof to the concerned party.

16. Appealing to the Commission

- 1. Any party who is dissatisfied with the decision of the Council given pursuant to Article 15(3) of this Proclamation, may Appeal to the House of the Federation.
- 2. An appeal under sub-Article (1) of this

17. የውሳኔ ሀሳብ ስለመላክ

- 1 አጣሪ ጉባኤው የህገ መንግሥት ትርጉም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን የውሳኔ ሀሳቡንና ከጉዳዩ ጋር የተያያዙ መረጃዎችና ሰነዶችን አያይዞ ለኮሚሲዮኑ ይልካል።
- 2 አጣሪ ጉባኤው የውሳኔ ሀሳቡንና ከጉዳዩ ጋር የተያያዙ መረጃዎችንና ሰነዶችን የውሳኔ ሀሳቡን ካፀደቀበት ቀን ጀምሮ ከአንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለኮሚሲዮኑ እንዲደርሰው ያደርጋል።

18. ህገ መንግሥት ትርጉም ተፈጻሚ ስለሚሆኑ መርሆች

- 1 አጣሪ ጉባኤው የሚቀርቡለትን የህገ መንግሥት ነገ ጉዳዮች መርምሮ ለመወሰን ጠቃሚ ናቸው ብሎ የሚያምንባቸውን የህገ መንግሥት አተረጓጎም መርሆችን መለየትና በሥራ ላይ ማዋል ይችላል።
- 2 ለአጣሪ ጉባኤው የቀረበው ጥያቄ በህገ መንግሥቱ የሰፈሩትን መሠረታዊ መብቶችና ነጻነቶች የሚመለከት ሲሆን ትርጉሙ ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው አለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ህግጋት፣ አለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ስምምነቶችና ዓለም አቀፍ ሰነዶች መርሆች ጋር በተጣጣመ መንገድ ይተረጎማል።

19. በፍርድ ቤት ስለሚነሳ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

- 1 በፍርድ ቤት በተያዙ ጉዳዮች የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ የተነሳ እንደሆነ ጥያቄው ጉዳዩን በያዘው ፍርድ ቤት ወይም በባለጉዳዩ ለአጣሪ ጉባኤው ሊቀርብ ይችላል።
- 2 ጉዳዩን የያዘው ፍርድ ቤት የትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባኤው የሚልከው ጉዳዩን ለመወሰን ህገ መንግሥቱን መተርጎም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን ብቻ ነው።
- 3 ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባኤው የሚልከው የህገ መንግሥት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የህግ ነጥብ ብቻ ነው።

Article, shall be submitted within 60 days from receipt of the decision of the Council.

17. Submitting Recommendations

- 1. Where the Council of Inquiry, upon consideration of the matter, finds it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations thereon, together with testimonies and documents relating thereto, to the Commission.
- 2. The Council shall submit its recommendations and documents related to the matter, to the Commission, within a month time from the day it has approved its recommendations.

18. Principles Applicable for Constitutional Interpretation

- 1. The Council of Inquiry may develop and implement principles of constitutional interpretation which it believes to be helpful to investigate and decide on constitutional matters submitted to it.
- 2. Where the constitutional matters, submitted to the Council of Inquiry, are relating to the fundamental rights and freedoms enshrined in the constitution, such matters shall be interpreted in a manner conforming to the principles of the Universal Declaration of Human Rights, International Covenants on Human Rights and International Instruments adopted by Ethiopia.

19. Constitutional Interpretation Inquired by the Courts

- 1. When issues of constitutional interpretation arise cases handled by courts, such issues may be submitted to the Council of Inquiry, by the court or the interested party.
- 2. The court handling the case shall submit it to the Council of Inquiry only if it believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case.
- 3. It is only the legal issue necessary for

4 ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባኤው የላከው የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ውጤት እስኪደርሰው ድረስ የቀረበለትን ጉዳይ በእንጥልጥል እንዲቆይ ያደርጋል።

20. በፍርድ ቤት በተያዙ ጉዳዮች ስለሚቀርብ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

1 በፍርድ ቤት ክርክር ያለው ማንኛውም ባለጉዳይ ጉዳዩን ለመወሰን የህገ መንግሥት ትርጉም አስፈላጊ ነው ብሎ ያመነ እንደሆነ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባኤው ማቅረብ ይችላል።

2 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው አጠቃላይ ድንጋጌ ቢኖርም ባለጉዳዩ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባኤው ከማቅረቡ በፊት ጉዳዩን ለያዘው ፍርድ ቤት ማቅረብ ይኖርበታል።

3 ጥያቄው የቀረበለት ፍርድ ቤት ጥያቄውን ያልተቀበለ እንደሆነ ባለጉዳዩ ውሳኔውን ባወቀ በ45 ቀናት ውስጥ ለአጣሪ ጉባኤው ማቅረብ ይኖርበታል።

4 ባለጉዳዩ ለአጣሪ ጉባኤው የሚያቀርበው ጥያቄ የህገ መንግሥት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የህግ ነጥብ ብቻ ነው።

5 አጣሪ ጉባኤው ከባለጉዳዩ የቀረበለትን የትርጉም ጥያቄ መርምሮ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ ፍርድ ቤት ያለው ጉዳይ በእንጥልጥል እንዲቆይ ሊያዝ ይችላል።

21. ከፍርድ ቤት ውጭ ስለሚቀርብ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

1 በማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን የመጨረሻ ውሳኔ በህገ መንግሥቱ የተደነገገው መሠረታዊ መብትና ነጻነት ተጥሷል የሚል ማንኛውም ሰው የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባኤው ማቅረብ ይችላል።

2 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለአጣሪ ጉባኤው የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ የሚቀርበው የመብት መጓደል አቤቱታው መጀመሪያ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን በየደረጃው ስልጣን ላለው የመንግሥት አካል ቀርቦ የመጨረሻ ውሳኔ የተሰጠበት ከሆነ ብቻ ነው።

3 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2)

constitutional interpretation that the court forwards to the Council of Inquiry.

4. The court shall keep the case before it pending until it receives response of the Council of Inquiry with respect to the legal issue of the case forwarded to it.

20. Constitutional Interpretation Enquired by Disputants in Court

1. Any party having a case before a court may, where he believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case, submit his case to the Council of Inquiry.

2. Notwithstanding with the generality of sub-Article (1) of this Article, the concerned party shall, before submitting the case to the Council of Inquiry, present his request to the court that has handled the case.

3. Where the court rejects the case, the party concerned shall submit his case to the Council of Inquiry within 40 days from receipt of the decision of the court.

4. It is only the legal issue necessary for constitutional interpretation that the party concerned shall submit to the council.

5. The Council of Inquiry may order the court to keep the case before it, pending, until it decides on the enquiry for constitutional interpretation of the case.

21. Inquiring for Constitutional Interpretation of Cases outside of the Courts

1. Any person who alleges that his fundamental rights and freedoms have been violated by the final decision of any government institution or official may present his case to the Council of Inquiry for constitutional interpretation.

2. Any appeal, under sub-Article (1) of this Article, may be made to the council only if

ውስጥ የመጨረሻ ውሳኔ ማለት ታይቶ ያለቀና ይግባኝ የሌለው ውሳኔ ነው።

- 4 በፍርድ ሊወሰን በማይችል በማንኛውም ጉዳይ ላይ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ፣ አንድ ሶስተኛው ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ በክልሉ ምክር ቤት አባላት ወይም በክልል አስፈጻሚ አካላት ለአጣሪ ጉባኤው ሊቀርብ ይችላል።

22. ስለ ጥያቄ አቀራረብ

አንድ ህግ ከህገ መንግሥቱ ጋር ይቃረናል የሚል ወይም የህገ መንግሥት ትርጉም አስመልክቶ ለአጣሪ ጉባኤ የሚቀርብ ጥያቄ ዘርዘር ባለ ሁኔታ በጽሁፍ መቅረብ ይኖርበታል።

23. መልስ ስለመስጠት

ለአጣሪ ጉባኤው የቀረበው ጥያቄ በፍርድ ቤት በመታየት ላይ ካለ ጉዳይ ጋር የተያያዘ ሆኖ በአንደኛው ተከራካሪ ወገን የቀረበ እንደሆነ እንደአስፈላጊነቱ ሌላው ወገን አስተያየቱን እንዲሰጥ ወይም ማስረጃዎቹን እንዲያቀርብ እድል ሊሰጠው ይችላል።

24. ህገ መንግሥታዊነትን ስለሚያስረዳ አካል

የአንድ ህግ ህገ መንግሥታዊነት አከራካሪ ሆኖ ሲገኝ የማስረዳት ግዴታ የሚጣለው የክልል መንግሥቱን በህግ ጉዳዮች ላይ የማማከር ሥልጣንና ተግባር በተሰጠው የመንግሥት አካል ይሆናል።

25. የሙያ አስተያየት ስለማሰባሰብ

አጣሪ ጉባኤው የህገ መንግሥት ትርጉም ከመስጠቱ በፊት አግባብነት አላቸው ብሎ የሚያምንባቸውን ተቋማት ወይም ባለሙያዎች ቀርበው አስተያየት እንዲሰጡ ሊያደርግ ይችላል።

26. ውይይት

- 1 አጣሪ ጉባኤው በቀረቡለት ጉዳዮች ላይ እንደአቀራረባቸው ቅደም ተከተል ውይይት ያደርግባቸዋል።
- 2 የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ቢኖርም አጣሪ ጉባኤው አጣጣሪ ነው ብሎ ላመነበት ጉዳይ ቅድሚያ ሰጥቶ ሊወያይ ይችላል።

27. የአጣሪ ጉባኤው አሠራር

the case has been exhausted by the government institution having the power with due hierarchy to consider it.

- 3. Final decision, under sub-articles (1) and (2) of this Article, shall mean an adjudication that has been exhausted and against which no appeal lies on the same path-way.

- 4. A case requiring constitutional interpretation which may not be handled by courts may be submitted to the Council of Inquiry by, at least, one-thirds of members of the Regional Councils, or the Regional State executive bodies.

22. Query

Questions of inconsistency of laws with the constitution or issues relating to interpretations of the constitution to be submitted to the Council of Inquiry shall be in an elaborate writing.

23. Rejoinder

If a case submitted by one of the disputants, to the Council of Inquiry, bears a relationship with a case simultaneously being handled by a court of law, the other disputant may be allowed, as may be appropriate, to submit his version or evidence pertaining to the case at Issue.

24. Explanatory Body

Where the constitutionality of a law is found to be controversial, a governmental body, which has the power and the function to consult the Regional State governments, shall have the obligation to explain.

25. Gathering Professional Opinions

The Council of Inquiry may, before it gives constitutional interpretations, call upon pertinent institutions or professionals, to appear before it and give opinions.

26. Deliberations

- 1. The Council of Inquiry shall deliberate on cases submitted to it as per the order in which they are presented.
- 2. Notwithstanding with sub-article (1) of this

አጣሪ ጉባኤው የያዘውን ጉዳይ በህገ መንግሥቱ አንቀጽ 13 ንዑስ ቁጥር 1 መሠረት ለህዝብ ግልፅ በሆነ መንገድ ሊያይ ይችላል።

28. ስለ ውሳኔ አሰጣጥና የስብሰባ ሥነ ሥርዓት

- 1 የአጣሪ ጉባኤው ምልዓተ ጉባኤ የሚሆነው አካላት ሁለት ሶስተኛው የተገኙ እንደሆነ ነው።
- 2 አጣሪ ጉባኤው የቀረበለትን ጉዳይ በአግባቡ ከመረመረ በኋላ የሚሰጠው ውሳኔ በተግባር ድምፅ ሊሆን ይችላል።
- 3 በቀረበ የውሳኔ ሃሳብ ላይ ተቃውሞ የሌለ እንደሆነ ጉዳዩ በአጣሪ ጉባኤው አባላት የተባበረ ድምፅ እንደተወሰነ ይቆጠራል።
- 4 አጣሪ ጉባኤው በተባበረ ድምጽ መወሰን ያልቻለ እንደሆነ የውሳኔ ሐሳብ የሚሆነው በስብሰባው ከተገኙት አባላት በአብላጫ ድምጽ ሃሳብ ነው። የአነስተኛ ድምጽ አስተያየቶች ከአጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ጋር ይያያዛሉ።
- 5 የተሰጠው ድምፅ በሁለቱም ወገን እኩል በሚሆንበት ጊዜ የሰብሳቢው ድምፅ ወሳኝነት ይኖረዋል።

29. የውሳኔው ይዘት

የአጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ወይም የውሳኔ ሃሳብ የቀረበውን ጉዳይ ዝርዝር መግለጫ የህገ መንግሥት ትርጉም ያስፈልጋል ወይም አያስፈልግም ያለበትን ምክንያትና የደረሰበትን መደምደሚያ በግልጽ የሚያሳይ መሆን ይኖርበታል።

30. ጉዳዩን በአጭር ጊዜ ስለመወሰን

- 1 አጣሪ ጉባኤው የቀረበለትን ጉዳይ መርምሮ በአፋጣኝ ውሳኔ መስጠት ይኖርበታል።
- 2 ኮሚሽኑ አጣሪ ጉባኤው ያቀረበለትን የውሳኔ ሀሳብ መርምሮ በ60 ቀናት ውስጥ የመጨረሻ ውሳኔ መስጠት ይኖርበታል።

31. ስለ ክፍያ

- 1 ለህገ መንግሥት አጣሪ ጉባኤ የሚቀርብ ህገ መንግሥታዊ ጥያቄ ከክፍያ ነጻ ነው።
- 2 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው

Article, the Council of Inquiry may deliberate on cases which it believes are of top priority.

27. Working Conditions of the Council of Inquiry

The Council of Inquiry may handle issues at its disposal in a manner publicly transparent, in accordance with Article 12 (1) of the Constitution.

28. Meetings and Rules of Procedure

- 1. The Council of Inquiry shall have a quorum if two thirds of the members are in attendance.
- 2. The ruling of the Council may be given by a unanimous vote after the Council has thoroughly examined the case submitted to it.
- 3. If no objections are raised on the ruling of the Council of Inquiry. it may be regarded as a unanimous vote.
- 4. If the Council of Inquiry can not decide on a case with a unanimous vote, the opinion of the majority vote of the members attending the meeting shall be considered for a ruling. Opinions of the minority vote or proposals for compromise shall be appended to the decision of the Council of Inquiry.
- 5. If equal number of votes is taken on both sides, the side the Chairperson votes for shall prevail.

29. Contents of a Ruling

The text of the ruling of the Council of Inquiry shall consist of details of the constitutional issue, justification as to why it held the view that constitutional interpretation was necessary or not and the ruling it has finally made.

30. Speedy Ruling

- 1. The Council shall make a speedy decision on matters referred to it.
- 2. The Commission shall investigate and give its final decision on the recommendation of the Council of Inquiry within 60 days.

31. Service Charges

ቢኖርም እንደአስፈላጊነቱ አጣሪ ጉባኤው በሚመራበት ደንብ መሠረት አቤቱታ አቅራቢው ክፍያ እንዲፈፀም ሊያደርግ ይችላል።

ክፍል ሶስት

32. ስለበጀት

1 የአጣሪ ጉባኤው በጀት ከሚከተሉት ምንጮች የተውጣጣ ይሆናል።

- ሀ) በመንግሥት የሚመደብ፤
- ለ) ከሚያገኘው ስጦታና እርዳታ፤
- ሐ) ከማናቸው ሌላ ህጋዊ ምንጭ።

2 የክልሉ ምክር ቤት ጽህፈት ቤት በራሱ ወይም በአጣሪ ጉባኤው ጥያቄ አማካኝነት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው በጀት እንዲያዝ ያደርጋል፤ ለተያዘለትም አላማ ያወላል፤

3 የአጣሪ ጉባኤው የበጀት አጠቃቀሙን የሚያሳይ ትክክለኛ የሂሳብ ሰነድ መያዝ ይኖርበታል።

4 የሂሳብ መዛግብቱና ገንዘብ ነክ ሰነዶች በዋናው አዲተር ይመረመራሉ።

33. የመተባበር ግዴታ

ማንኛው የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን አጣሪ ጉባኤው በሥልጣን ክልሉ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጠውን ትዕዛዝ የማስፈፀም ግዴታ አለበት።

34. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በክልሉ ምክር ቤት ፀድቆ በልሳነ ህግ ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አሰላ -----ቀን 2000 ዓ.ም
 ያረጋል አይሸሽም
 የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት
 ኘሬዚዳንት

1. Any constitutional query submitted to the Council of Inquiry shall be exempt from a service charge.
2. Notwithstanding the Provisions of sub-Article /1/ of this Article, the applicant may be required to effect a payment in accordance with the regulations by which the Council of Inquiry is guided.

PART THREE

32. Budget

1. The budget of the Council of Inquiry shall be drawn from the following sources:

- a. Government budgetary allocations
- b. Donations and aid
- c. Any other lawful source.

2. The budget stated under Sub-Article /1/ of this Article shall be deposited in the bank account of the Council of Inquiry and shall be used only for the operations thereof.

3. The Council of Inquiry shall keep accurate records of its financial allocations.

4. The books of accounts and financial records of the Secretariat shall be audited by the Auditor General annually.

33. Duty to Cooperate

Any Government body or official is duty bound to execute the orders given by the Council of Inquiry on matters within its jurisdiction.

34. Effective Date

This Proclamation shall enter into force as of the 6th day of July, 2001.

Assosa...../2008
 Yaregal Aysheshim Birhane
 The President
 of Benishangul Gumuz Regional State